

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نفت

طلا یا بلا؟

مؤلف:

محمد دینوری

انتشارات آفرینندگان

تهران - ۱۳۹۹

سرشناسه	: منصورى، محمد، ۱۳۳۲ -
عنوان و نام پديدآور	: نفت طلا يا بلا؟ مؤلف محمد منصورى.
مشخصات نشر	: تهران : آفرينندگان ، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهرى	: ۸۶ ص.
شابک	: 978-600-898958-5
وضعيت فهرست نويسى	: فييا
موضوع	: نفت -- ايران -- تاريخ
موضوع	: Petroleum -- Iran -- History
موضوع	: نفت -- ايران -- قراردادها -- تاريخ
موضوع	: Oil and gas leases -- Iran -- History
موضوع	: نفت -- ايران -- صنعت و تجارت -- تاريخ
موضوع	: Petroleum industry and trade -- Iran -- History
موضوع	: نفت -- ايران -- صنعت و تجارت -- ملى شدن
موضوع	: Petroleum industry and trade -- Government ownership -- Iran
رده بندى كنگره	: HD ۵۷۶
رده بندى ديويى	: ۲۷۲.۲۰۵۵/۳۲۰
شماره كتابشناسى ملى	: ۱۷۷۵۱

نفت

طلا يا بلا؟

ناشر	✖	انتشارات آفرينندگان
مؤلف	✖	محمد منصورى
چاپ اول	✖	۱۳۹۹
شمارگان	✖	۳۰۰ جلد
قيمت	✖	۲۵۰۰۰ تومان
شابک	✖	۹۷۸-۶۰۰-۸۹۸۹-۵۸-۵

تهران، خيابان جمهورى، بين باستان و گلشن، كوچه نورى
بن پست دوم، پ ۱، واحد ۵ تلفن: ۶۶۵۷۵۸۸۱ و ۰۹۱۲۸۶۹۸۵۴۷

فهرست

۵ پیش گفتار

۷ بخش اول: نفت

۱۰ کشورهای نفت خیز

۱۱ جنگ جهانی اول

۱۷ بخش دوم: نفت در ایران

۲۳ مظفرالدین شاه

۲۶ داری

۳۰ نفت سفید

۳۳ نفت شهر

۳۴ آبادان

۳۵ خلیج فارس

۳۷ قرارداد ۱۹۱۹

آغاچاری ----- ۴۲

نفت و استعمار ----- ۴۴

بخش سوم: ملی شدن نفت ----- ۴۹

امتیاز نفت شمال ----- ۵۵

قرارداد گس - گلشائیان ----- ۶۱

انتقام استعمار ----- ۷۶

منابع ----- ۸۴

www.ketab.ir

پیش گفتار

نفت چیست؟ نفت مایعی غلیظ به رنگ قهوه ای تیره با بویی نامطبوع که از زیر زمین به وسیله چاه هایی مخصوص استخراج می شود و آن مخلوطی از هیدروکربن ها و دیگر مواد آلی که از پالایش آن محصولات مختلف به دست می آید. که به آنها فرآورده های نفتی و... می گویند. از جمله: نفت خام، نفت سفید، نفت سیاه (مازوت)، نفت گاز (گازوئیل) و انواع و اقسام بنزین، بنزین سوپر و...

فرآورده های نفتی: انواع و اقسام روغن های موتور، وازلین، مواد ایزوگامها، قیر و... نفت، این طلای سیاه که وجود آن در هر سرزمینی از عوامل ثروتمندی آن سرزمین تلقی می شود. در این جغرافیای گربه مانند از زمان دوران درنفتون به بلای جان ملت ایران تبدیل شد؛ زیرا ابرقدرت های زمانه، که به ارزش این ماده پی برده بودند برای دستیابی ارزان و راحت به آن، به هر حيله به مداخله در امور این سرزمین مهم از نظر نفت الجیشی مجاز دانستند. این گونه بود که ایران در نظر آنان اهمیت اقتصادی نیل یافت، که ای کاش نمی یافت. تاریخ نفت ایران حکایتی از همه این مداخلات خارجی و بی سیاستی، وطن فروشی شاهان ایرانی است، اما آنچه به تاریکی این تاریخ، روشنایی بخشیده جنبش ملتی است که برای خارج کردن این

گنج ارزشمند از چنگ دزدان سرزمینش از گوهر جانش مایه گذاشت. پیروزی جنبش ملی کردن صنعت نفت، که با قیام ملت ایران و همکاری گروه‌های ملی‌گرا و... ممکن شد، پایان کار نبود بلکه آغاز استقلال خواهی ملتی مظلوم و تحقیر شده تلقی می‌گردید، با این حال دشمنان داخلی و خارجی، که به قدرت این موج خروشان مردمی پی برده بودند، بیکار ننشستند و برای حذف منافع خود طرح‌ها ریختند. اما آیا این دشمنان در صورت تدبیر و اقدام درست رهبران، نهضت موفق می‌شدند آن را شکست دهند؟ این پرسشی است که پاسخ مناسبتی دادن به آن به مطالعه بسیار نیاز ندارد، اما آنچه شایان مطالعه و بررسی تاریخی می‌شود تحلیل این نهضت بر اساس نیروهای موثر در آن و سهم هر یک در پیروزی نخستین و شکست نهایی آن است. اما موضوع زمانی بیشتر اهمیت پیدا کرد که بدانیم تاریخ‌نگاری جنبش ملی‌ما آسیب‌های بسیاری دارد؛ زیرا افتادگی از ریچارد نگاهی یکی از گروه‌های سهمیم در این جنبش، نوشته شده است. با توجه به این موضوع و نقاط تاریک این جنبش، پرونده‌ای از «زمانه» به بررسی رویدادهای زمانه ملی کردن صنعت نفت اختصاص یافت تا جرقه‌ای باشد برای روشی روشن و بررسی واقعی این دوره از تاریخ ایران. با توجه به این که پیرامون نفت و نهضت ملی شدن آن در ایران مورخین مطالب بسیار نوشته‌اند. معذراً هر از گاهی، یادآوری آن بی‌مناسبت نیست، زیرا خوانندگان گرمی به ویژه نسل جوان، این گوهر گرانبها که استعمارگران برای چپاول آن چه خباثت‌ها و جنایت‌هایی که به بار آورده‌اند، آشنا می‌کند. امید است مورد قبول واقع شود.

با سپاس - محمد منصوری